

Valtioneuvostolle

Yliopistolain 68 §:n 2 momentin mukaisesti kutsuttuna käyttämään puhevaltaa valtioneuvostossa esitän valtioneuvoston asetuksesta yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta seuraavaa.

Esityksen mukaan yliopistojen rahoitusmallia koskeviin asetuksen säännöksiin ehdotetaan muutoksia. Mallin perusrakenne pysyy nykyisin voimassa olevaa vastaavana siten, että vuodesta 2025 alkaen mallissa olevia painotuksia muutetaan. Muutokset ovat oikeansuuntaisia vahvistaen yliopistojen autonomiaa sekä korostaessaan tutkimuksen painoa hieman aiempaa enemmän. Rahoitusmalli on edelleen vahvasti tulosindikaattoripainotteinen ja jatkossa tehtävässä laajemmassa uudistuksessa olisi syytä lisätä ei-indikaattoriperustaista osuutta, joka vakauttaisi yliopistojen rahoitusta.

Kiinnitän huomiota ensikertalaiskriteerin käyttöönottamisen haasteisiin. Ajatuksen taustalla on oikeansuuntainen tavoite nostaa nuorten ikäluokkien korkeakoulutusastetta. Tavoitteen edistäminen nimenomaan yliopistojen rahoitusmallin kautta on kuitenkin haasteellista hakijoiden riittävän yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Myös jatkuvan oppimisen tavoitteet on vaikea huomioida samanaikaisesti ensikertalaisten voimakkaan suosimisen kanssa.

Yliopistolain ensikertalaissäätely on omiaan ohjaamaan korkeakoulut huomattavan varovaiseen ensikertalaiskiintiöiden käyttämiseen. Ensikertalaissäätelyyn liittyy myös luonnoksessa opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä esiin tuotu suunnitelma painottaa korkeakoulututkintoa kertoimella 0,5, jos opiskelija on aiemmin suorittanut vastaavan tutkinnon. Alemmassa korkeakoulututkinnossa ei-ensikertalaisuuden vaikutukset kumuloituisivat rahoituksessa. Ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijavalinnassa yliopistoilla ei ole käytössään erityisesti ensikertalaisuuden edistämiseen tähtääviä säännöksiä. Toivon ministeriön arvioivan tarvetta helpottaa ensikertalaisuuden edistämistä myös lainsäädännöllisin toimin.

Kannatan asetuksen muuttamista esitetyllä tavalla. Yllä esittämäni huomiot kohdistuvat rahoitusmallin kehittämiseen jatkossa.

Helsingissä 11. päivänä huhtikuuta 2024

Kaarle Hämeri

Helsingin yliopiston kansleri

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Kansleri, PL 3 (Yliopiston katu 2), 00014 Helsingin yliopisto
Puhelin 02941 22206, kansleri@helsinki.fi

Kansler, PB 3 (Universitetsgatan 2), FI-00014 Helsingfors universitet
Telefon +358 2941 22206, kansleri@helsinki.fi

Chancellor, P.O. Box 3 (Yliopistonkatu 2), FI-00014 University of Helsinki
Telephone +358 2941 22206, kansleri@helsinki.fi